

GONIEC KRAKOWSKI

Ceny zasadnicze ogłoszeń: Za wiersz o wysokości 1 mm i 22 mm szerokości (1 szpalta) po 36 groszy, „marginesowe” po złotych 3.— za 1 milimetr w jednej szpalcie (szerokość szpalty 45 milimetrów). Adres: „Goniec Krakowski, Kraków, Wiejska 1, tel. 22061.

Rok VI.

Nr. 188.

Kraków, niedziela 13/poniedziałek 14 sierpnia 1944

Nie zamówione przez Redakcję rękopisy będą zwracane autorom jedynie przy dołączeniu portu zwrotnego. Prenumerata miesięczna 6.— zł., z odnośnikiem do domu 6.50 zł. W Rzeszy z dopłatą porta 7.50 zł. W Gen. Gub. tylko prenumerata przez urzędy pocztowe. Konto czekowe: Warszawa 658.

Bilans angielski.

(tp) Czasopismo angielskie „The Weekly Review” przypomina swoim czytelnikom postępowanie bolszewików wobec Polaków na obszarach okupowanych w roku 1939 przez Związek Sowiecki w artykule, który brzmi następująco:

„Obecnie, kiedy armie sowieckie znowu wkroczyły do wschodniej Polski, ważnym jest poinformowanie opinii publicznej o masowych deportacjach, jakich dokonano tam podczas poprzedniej okupacji przez Sowiety w latach 1939/40/41.

Masowe deportacje nie zaczęły się natychmiast po wkroczeniu czerwonej armii. 17 września 1939 r. Pierwsze kroki w tym kierunku były raczej „selekcja”, niż masową deportacją. Razem z wojskami sowieckimi zjawili się komisarze polityczni, którzy przywieźli z sobą przygotowane listy głównych działaczy polskiej partii socjalistycznej i żydowskiego „Bundu”, partii, wchodzących w skład drugiej międzynarodówki. Przywódców tych najpierw aresztowano i to razem z kierownikami wszystkich polskich, żydowskich i ukraińskich partii politycznych, jednak z wyjątkiem funkcjonariuszy partii komunistycznej. Znacznie później NKWD podało do wiadomości, że skazano ich na 5—20 lat robót przymusowych w obozach koncentracyjnych, mimo że nie było mowy o przestępstwie i nie wspomniano nie o postępowaniu sądowym.

Faktyczna ilość wywiezionych osób była w tym czasie w każdym razie stosunkowo mała, obejmowała głównie 12—15.000 oficerów, których wzięto do niewoli (z których kilku prawdopodobnie padło ofiarą Katynia) i pewna nieznaną liczbą męczenników, załagniętych do pracy w fabrykach i kopalniach w Zagłębiu Donieckim.

Pierwsza masowa deportacja około 7.000 osób odbyła się w lutym 1940 r. i objęła rolników, robotników leśnych i urzędników administracyjnych oraz kolejowych. Kilka wsi prawie zupełnie wyludniono, np. w pow. Sambor i Grzymałów oraz kilka miejscowości nad granicą rumuńską. Tyfus, szkarlatyna i ospa panowały wśród tych wywiezionych. Wielu z nich fizycznie nie nadawało się do przydzielonej im pracy głównie w rejonie Archangielska, Komi i Kola.

Druga masowa zsyłka w kwietniu 1940 r. dotknęła głównie rodziny poprzednio aresztowanych oraz osób będących podejrzanych o przekroczenia linii Ribbentrop-Mołotow i funkcjonariuszy policji, oficerów i wyższych urzędników państwowych. Naogół oblicza się, że wywieziono około 30.000 osób ze Lwowa, 5.000 z Drohobycza, 2.000 z Borysławia i 4.000 ze Stanisławowa.

Dokonana w czerwcu i lipcu 3-cia masowa deportacja dotyczyła prawie wyłącznie uchodźców z zachodniej Polski, okupowanej przez Niemców, którzy prosili o zezwolenie na powrót do swej ojczyzny pod niemiecką okupacją. Również aresztowano licznych drobnych kupców. Według sprawozdań naocznych świadków, urzędników kolejowych ze Lwowa, w lipcu 1940 r. przejechały tam pociągi, które wywoziły na wschód 40.000 zesłanych, a trwało to przez lato i jesień 1940 r.

Ostatnia zsyłka rozpoczęła się właśnie przed niemieckim atakiem w czerwcu 1941 roku i wskutek tego nie przeprowadzono jej w całości. Artykuł rosyjskiego dziennika „Sowiecka Ukraina” Nr. 69 z 23 marca 1941 r. stwierdza, że miała być przeprowadzona deportacja robotników rolnych z południowo-wschodnich powiatów na Syberję i do republik Jakuck, Kirgizja i Kazakstan w większych rozmiarach, niż w roku 1940. Ogólna cyfra tych wszystkich deportacji oceniana jest na przeszło jeden milion, t. j. ponad 7—8 procent ogółu ludności wschodniej Polski, okupowanej przez armie sowieckie. 52 proc. tych deportowanych są to Polacy, 30 proc. Żydzi, reszta Ukraińcy i Białorusini.

Deportowanych transportowano w wagonach bydłowych przez całe dni i tygodnie do wnętrza Rosji Sowieckiej przy minimum środków żywności, wody, dopływu powietrza i sanitarnych urządzeń. Wielu zmarło w drodze, resztę podzielono na trzy kategorie. Pierwsza składała się z więźniów (skazanych przez trybunał NKWD na 5—15 lat), w obozach koncentracyjnych dla pracy przymusowej, których zatrudniono przy budowie kanałów i kolei, przy budowie fabryk, ścinaniu drzew, w kopalniach złota, kopalniach polarnych i podobnych niezdrowych przemysłach. Tam obowiązywał 12-godzinny dzień pracy (nie licząc drogi do miejsca pracy i z powrotem), a ilość przydzielonego pożywienia stosowana według wyników pracy. Z natury rzeczy inteligenci przypadają do najsłabszej klasy, a zjawyami przestępcy są zmieszani wśród więźniów politycznych, mają ugrupowanie

Rokowania Mikołajczyka w Moskwie bez wyniku?

Sowiety żądają od rządu emigracyjnego zrzeczenia się angielskich gwarancji z 1939 roku.

Sztokholm, 12 sierpnia. Według doniesienia blura Reutersa, premier polskiego rządu emigracyjnego, Mikołajczyk, opuścił we czwartek Moskwę, celem powrotu do Londynu.

Zakończenie bez wyniku rokowań moskiewskich Mikołajczyka i jego powrót do Londynu uzasadniają w dobrze poinformowanych kołach emigracji tem, że

Sowiety wysunęły żądanie, aby rząd emigracyjny publicznie zrezygnował z gwarancji angielskich z roku 1939.

To żądanie sowieckie, jak oświadcza, dalej, umotywowano podczas pobytu Mikołajczyka w Moskwie tem, że ukształtowanie stosunków politycznych i granic we wschodniej Europie jest przedewszystkiem sprawą Związku Sowieckiego. Dla tego życzenia Moskwy także rząd angielski wykazywał w ostatnim czasie coraz większe zrozumienie.

Strona sowiecka reprezentuje punkt widzenia, że

dla jakichkolwiek ściślejszych związków politycznych państw

sąsiadujących ze Związkiem Sowieckim wobec mocarstw trzecich niema już miejsca.

Dalej podkreślają, że Mikołajczyk uniknął zajęcia stanowiska wobec tego żądania sowieckiego. Natomiast na krótko przed swoim wyjazdem

konferował nad tą sprawą z ambasadorem brytyjskim w Moskwie.

O wynikach tych rozmów nie podano do wiadomości.

W Anglii, dokąd Mikołajczyk obecnie powraca, nastąpiły — według doniesień korespondentów szwedzkich z Londynu — w międzyczasie pewne zmiany w ocenie polskiego rządu emigracyjnego przez brytyjską opinię publiczną.

Jako bardzo charakterystyczny szczegół przytacza korespondent pewnego wielkiego dziennika szwedzkiego notatkę, zamieszczoną przez dziennik „Manchester Guardian”, która omawia szereg zasadniczych zagadnień życiowych Polaków i przytacza książkę, której autor oświadcza, że

Polacy nie mogliby nigdy zrezygnować z Litwy i Galicji Wschodniej i musieliby z tego powodu stworzyć siły frontu ku wschodowi, t. j. przeciw Rosji.

W związku z tem pisze „Manchester Guardian”, że autor książki, który jest Polakiem, nie znajdzie ani jednego Anglika, podzielającego takie poglądy.

Gdyby natomiast — kończy „Manchester Guardian” — polscy rodacy autora mieli takie przekonanie, wówczas Wielka Brytania nie stanie po ich stronie.

Wizyta Mikołajczyka w Moskwie w świetle prasy rumuńskiej.

Bukareszt, 12 sierpnia. Prasa rumuńska zajmuje się szczegółowo nieudanąmi pertraktacjami Mikołajczyka w Moskwie.

Dziennik „Curentul” pisze: „Przez przeciąg dwóch godzin wyluszczał Mikołajczyk swe poglądy, a następnie zobowiązał go bez odpowiedzi i bez żadnych zapewnień. Naokoło jego osoby i poza jego plecami komuniści polscy, pozostający pod dowództwem Sowietów, snują całą sieć zdrady.

Dziennik „Timpul” bezowocne zerwanie pertraktacji moskiewskich nazwał „wydarzeniem dnia” i charakteryzuje warunki, wobec jakich stanął Mikołajczyk w Moskwie, jako „domaganie się absolutnej rezygnacji”. Dziennik ten mówi:

„Nie zaproponowano żadnego kompromisu, ale domagano się definitywnego przekreślenia całej karty polityki polskiej od roku 1935”.

Przesuwanie milionów ludzi w Sowietach ze wschodu na zachód.

Sztokholm, 12 sierpnia. Pewien dyplomata aljański, przybywszy do Szwecji, opowiada o przesuwaniu milionowych mas ludzkich w Sowietach w kierunku od wschodu na zachód.

Opowiada on, że zdawałoby się, jakoby poruszyła się cała Syberja od Uralu począwszy aż do Pacyfiku i do Mongolji. Masy ludzkie zalegają od szeregu już tygodni wielki dworzec kolejowy w Nowosybirsku.

Ludzie ci są obdarci, głodni i przemęczeni długą podróżą.

Ta wewnętrzno-sowiecka wędrownia narodów ma na celu przedewszystkiem przytransportowanie wszelkich osób, ewakuowanych przymusowo w latach 1941 i 1942, którzy swego czasu wywiezieni zostali w

zbytнім pośpiechu aż poza Ural i do Azji Centralnej.

Tych przymusowo ewakuowanych jest kilka milionów, jakkolwiek tymczasem już setki tysięcy padło ofiarą śmierci głodowej, jakoteż pod wpływem braku wszelkiej opieki higienicznej.

W samym Kazakstanie umieszczono milion tych nieszczęśliwych. W Uzbekistanie przebywało ich 2 miliony, co równało się zwiększeniu liczby ludności o 1/3. Również i z wschodniego Turkiestanu i z Zewnętrznej Mongolji posuwają się w kierunku zachodnim całe narody stepowe, narody, które z pewnością nie wiedzą ani z jakiej przyczyny prowadzi się wojnę i które jeszcze nigdy dotąd nie zetknęły się z cywilizacją nowoczesną.

Zbliża się bolszewicki czołg. Grupa grenadierów niemieckich obserwuje z zainteresowaniem jednego z pośród swoich kolegów, który zaopatrzony w tak zwaną „pancerną pieść” podkrada się do czołgu, aby go unieszkodliwić.

wane stanowisko i niekiedy niższe stanowiska administracyjne. Tyfus, gruźlica i „tsinga” (rodzaj szkorbutu) są tu chorobami endemicznymi. Pewien człowiek, który przeszedł to piekło, oświadczył, że w ciągu zimy 1940/41 przynajmniej 25 proc. więźniów znalazło śmierć w obozach północnych.

Druga kategoria obozów karnych składa się z rodzin deportowanych, które umieszcza się w odległych wsiach i zatrudnia przy robotach leśnych i drogowych, przy zbieraniu drzewa i w tartakach, przy czym NKWD zatrzymywało 10 proc. ich zarobków jako należność komisijną. Za skromną resztę mogli deportowani kupować w sklepach wiejskich, jednak istnieją „sankcje” na tych, którzy spadną poniżej 50% normalnej wydajności pracy. Poprawiali oni swe niedostateczne pożywienie i ubranie, sprzedając nieliczne mienie, jakie z sobą przywieźli. Śmiertelność w tych wsiach była mniejsza, niż w obozach koncentracyjnych,

jednak wielu zmarło, zwłaszcza kobiety i dzieci, nieprzyzwykające do tak ciężkiej pracy i braków.

Trzecia kategoria składała się z osób, wysłanych jako ciężko pracujący do kolektiwów w Kazakstanie, Jakuczu i innych częściach wschodniej Rosji azjatyckiej, gdzie zarówno klimat jak i warunki życiowe są nie do zniesienia dla każdego Europejczyka. Byli oni zmuszeni żyć wśród mieszkańców Kazakstanu, Kirgizji i Jakucza w „jurtach”, chatkach z gliny, jaskiniach i szopach dla bydła. Pożywienie, składające się głównie z mleka, jarzyn i pewnego rodzaju kaszy owsianej jest niedostateczne. Tych deportowanych mniej kontrolowano niż innych, jednak brak gościńców w wielkim pustkowiu i trudności w uzyskaniu żywności uniemożliwiają ucieczkę.

Po układzie sowiecko-polskim z 1941 r. pozwolono około 271.000 polskich poddałych prosić o zwolnienie w polskich po-

selstwach w Moskwie i Kuźbyszewie. W roku 1942 około 115.000 osób ewakuowano do Teheranu, w tem 30.000 kobiet i dzieci. Jednak po zaostrzeniu się stosunków pomiędzy Sowietami i Polakami w kwietniu 1943 r. nie pozwolono na dalsze ewakuacje, a polscy obywatele w Rosji nie otrzymywali już zezwoleń na wyjazd, uważano ich odtąd jako rosyjskich poddanych. Według obliczeń, w Rosji przebywa jeszcze około 646.000 polskich obywateli, a miejsce pobytu znane jest tylko odnośnie do 271.000 osób. Reszta znajduje się albo w więzieniach, w obozach pracy, albo w kolektiwach, rozproszona po całym ZSRR. Nie można po nich znaleźć żadnego śladu i niewiadomo, ilu z pośród nich jeszcze żyje.

Wydać się z tego powodu wskazanem poczynić poważne przedstawienia u rządu sowieckiego, aby uzyskać uwolnienie dla pozostałych 646.000 polskich deportowanych, zwłaszcza dla kobiet i dzieci”.

Postępy skutecznej obrony niemieckiej na froncie wschodnim.

W rejonie Baranowa wojska niemieckie kontynuują swoje kontrakcje. — Na wschód od Warszawy rozbito wszystkie ataki sowieckie. — Bolszewizm wyrwano z rąk miasto Wilkowyski.

Berlin, 12 sierpnia. Naczelna Komenda Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje z głównej kwatery Führera w dniu 11 sierpnia:

W rejonie na południowy wschód od Caen zaryglowano nieprzyjacielski rejon włamania, jednolitość frontu przywrócono znowu. Od wczesnych godzin porannych dnia dzisiejszego wymaga się tam znowu nieprzyjacielski ogień artyleryjski aż do formy ognia huraganowego. Na odcinku po obu stronach Orne przeciwnik dokonywał wczoraj tylko ściśle ograniczonych ataków, które pozostały bez skutku przy zniszczeniu 32 czołgów.

Szczególnie zaczęło walczyć w rejonie włamania na południe od Vire, którego rozszerzenie nie udało się nieprzyjacielowi na skutek naszych kontrataków.

W rejonie pod Le Mans są w toku gwałtowne walki z nieprzyjacielem, wspieranym znacznymi formacjami lotnictwa i atakującym teraz w kierunku północnym.

Obroncy St. Nazaire, Lorient i Brestu, składający się ze wszystkich trzech rodzajów sił zbrojnych, odparli znowu krwawo wszystkie ataki nieprzyjaciela, wspierane czołgami. Na samym tylko obszarze na północny zachód od Brestu zniszczono w ciągu ostatnich dni przeszło 40 nieprzyjacielskich czołgów.

Zaloga St. Malo również wczoraj utrzymała miasto przeciwko zażarciemu kontynuowanemu atakom północnych Amerykanów. Samoloty bliskiego wsparcia atakowały z dobrym skutkiem nieprzyjacielskie kolumny pojazdów na północ od Le Mans.

Podczas ataków ciężkich samolotów bojowych nad wybrzeżem normandzkim wzięto pod uwagę pożar statku handlowego o pojemności 4.000 brt., uszkodzono ciężko jedną dalszą wielką jednostkę okrętową oraz jeden kontrtorpedowiec.

Jednostki ubezpieczające marynarki wojennej oraz artylerja przeciwlotnicza marynarki zestrzeliły nad wybrzeżem okupowanych obszarów zachodnich 11 samolotów nieprzyjacielskich.

Na zapleczu francuskim zlikwidowano w walce 271 terrorystów.

Ogień odwetowy, skierowany na Londyn, trwał nadal.

We Włoszech wczoraj nie było żadnych ważniejszych działań bojowych.

Na wschodzie zafalowały się krwawo po ciężkiej walce liczne ataki bolszewików pomiędzy Strzyżem a Wisłą. Na północny zachód od Baranowa nasze wojska kontynuowały ataki i zdobyły powien obszar wyżyny. Kontrataki nieprzyjacielskie nie odniosły skutku.

Formacje samolotów bojowych i bliskiego wsparcia atakowały z dobrym skutkiem sowiecką komunikację przewoźową i zapatrzenową na Wiśle. Pomędzy Warszawą a Augustowem bolszewicy rozpoczęli znowu po kilkudniowej przerwie bojowej swe ataki na kilku odcinkach przy udziale znacznych sił. Na wschód od Warszawy rozbito wszystkie ataki. Na północny zachód od Białegostoku nieprzyjaciel zdołał wtargnąć w nasze stanowiska. Przeciwdzierzenia zmusiły go do zatrzymania się.

Na południowy zachód od Kowna odzyskano w kontrataku miasto Wilkowyski. W ciągu obu ostatnich dni nieprzyjaciel stracił tutaj 69 czołgów i dział szturmowych, jakoteż 61 armat. Na północ od Niemna bolszewicy nie kontynuowali ewych ataków na skutek wysokich strat, poniesionych w dniach poprzednich. W 6-dniowej bitwie pod Rosieniami nasze wojska uzyskały tam samemu pełny sukces obronny. Bolszewicy ponieśli wysokie krwawe straty i stracili w czasie od 4 do 9 sierpnia stan czołgów dwóch pancernych korpusów.

Na froncie lotewskim bolszewicy zaatakowali licznymi formacjami na szerokim froncie. Większość ich ataków odparto w natychmiastowych przeciwdzierzeniach.

Tylko na południowy zachód od Jeziora Pskowskiego nieprzyjaciel wlał się w nasze stanowiska przy udziale 10-ciu dywizyj strzeleckich, wspieranych formacjami pancernymi z samolotów bliskiego wsparcia. Ciężkie walki są tutaj w toku.

Nieprzyjacielskie bombowce zaatakowały wczoraj rejon Ploesti. Niemieckie, rumuńskie i bułgarskie siły obrony przeciwlotniczej straciły 13 samolotów nieprzyjacielskich.

Bolszewikom nie udało się przełamanie w kierunku na wschodnio-pruską granicę

Berlin, 12 sierpnia. W uzupełnieniu niemieckiego komunikatu wojennego z dnia 11 sierpnia podają następujące szczegóły o walkach na froncie wschodnim:

Dobre postępy miała w piątek akcja zaczepna niemieckich i węgierskich wojsk górskich na północ od przełęczy Tatarskiej. Z wysokimi i krwawymi stratami odrzuceni zostali bolszewicy poza poprzednie swe pozycje wyjściowe, a w rękę wojsk sprzymierzonych prócz licznych jeńców pozostała znaczna zdobycz wojenna.

Podczas gdy w rozległych częściach Podkarpacia panował w dniu wczorajszym spokój, to na zachód od Sanoka rozpoczęli bolszewicy ponownie wielki swój atak w kierunku południowo-zachodnim. Ponieważ już od szeregu dni zaobserwowano zbieranie się silnych formacji pancernych oraz kilka formacji zmotoryzowanych, stąd też w porę można byłoby po stronie niemieckiej uruchomić akcję zapobiegawczą, tak, że po kilkugodzin-

nych ciężkich walkach udało się na szerokiej linii frontu rozpocząć atak bolszewicki rozbić po większej części już na przedpolu głównych niemieckich pozycji bojowych. Jedynie na najdalej na zachód wysuniętym skrzydle zdołali bolszewicy uzyskać kilka kilometrów terenu. Natychmiast rozpoczęte kontrataki rezerw niemieckich wydarły jednakowoż z rąk bolszewików wielkie części uzyskanego terenu. Zniszczono tu ogółem 33 czołgi.

Ponadto rozwinęły się zażarte walki na terenie włamania sowieckiego pod Baranowem. Z niezmienną gwałtownością trwał nadal napór przeciwko obu niemieckim pozycjom ryglującym, które zamykają rejon włamania od południa i od północy. Gwałtowne ataki bolszewików przeciwko północnemu niemieckiemu ryglowi zapierającemu odparowano potężnymi przeciwdzierzeniami, które doprowadziły w rezultacie do otoczenia i zniszczenia silniejszych sowieckich grup bojowych. Ogółem stracili bolszewicy w rejonie Baranowa 19 czołgów. Ponadto jeszcze forma-

cje ich strzeleckie poniosły bardzo wysokie i krwawe straty.

Podczas gdy w bliższym zasięgu Warszawy w piątek nigdzie nie doszło do poważnych akcji bojowych, w dniu wczorajszym po kilku dniach spokoju pędzili bolszewicy po raz pierwszy znowu silne kliny atakujące przeciwko formacjom niemieckim, stojącym na wschód od Warszawy, a skierowanym frontem na południe, wszelkie te ataki jednak udało się po większej części rozbić jeszcze na przedpolu głównej niemieckiej linii bojowej. Inne zaś uderzenia odrzucono kontratakami do pozycji wyjściowych.

Szczególnie ciężko szalała znowu bitwa obronna na północny zachód od Białegostoku, gdzie po doprowadzeniu dalszych trzech dywizyj strzelców oraz silnych formacji pancernych przeszli bolszewicy do wielkiego ataku na ciasnej szerokości frontu przy poparciu swego lotnictwa bojowego. W uporczywych zmaganiach, trwających aż do późnych godzin wieczornych, zdołano wreszcie powyciąć napór sowiecki w głównym niemieckim polu walki. Części sowieckiego klinu atakującego, które wycofały się dalej na wschód, pochwycono flankującymi przeciwdzierzeniami oraz zniszczono je.

Niemiecka grupa czołgów, której udało się w dniu poprzednim wlać znowu szturmem miasto Wilkowyski, prowadziła wczoraj w dalszym ciągu zdecydowanie skuteczne swe ataki w kierunku północnym i północno-zachodnim.

Silnie pomieszane ze sobą formacje sowieckie nie były wczoraj w stanie stawić jednolitego oporu wobec sprężyste prowadzonej formacji niemieckiej. Sukces niemiecki wywołał w skutkach znaczne skrócenie frontu. Ponadto jeszcze w czasie dwudniowych walk zniszczono lub też zdobyto 69 czołgów oraz 61 dział.

Pełne znaczenie sukcesu obronnego, jaki zdobyła piechota niemiecka podczas walk w dniach poprzednich pod Raszynem, wynika z faktu, że bolszewicy wczoraj już nie byli w stanie prowadzić w dalszym ciągu swego szeroko zakrojonego przełamania w kierunku na granicę wschodnio-pruską. Ogółem zniszczono tutaj dwa sowieckie korpusy pancerne z 413 czołgami i licznymi działami.

Niemiecki narybek teatralny i filmowy przekazany do dyspozycji przemysłu zbrojeniowego

Całe życie Niemiec dostosowane do wymogów totalnej wojny.

Berlin, 12 sierpnia. Prasa niemiecka ogłasza rozporządzenie pełnomocnika Rzeszy dla spraw totalnej wojny, ministra Rzeszy dra Goebbelsa.

W tym dekrete podane są do wiadomości nowe zarządzenia, mające częściowo zasadniczą naturę, a prowadzące w rozmaitych dziedzinach publicznego życia Niemiec do poważnych ograniczeń, w których wzięcie musi udział cała ludność. Celem tych zarządzeń jest, aby pozyskać dalsze siły dla zbrojenia i produkcji wojennej oraz dostarczenia dalszych żołnierzy na front.

W ramach tych zarządzeń muszą wszystkie pomocnice domowe i pracownice gospodarstw oddane być przemysłowi zbrojeniowemu. Cały szereg roczników, które dotychczas ze szczególnych względów zatrudnione były w produkcji zbrojeniowej, przekazane zostaną siłom zbrojeniowej.

Wszystkie koła ludności, które dotychczas tylko w małym rozmiarze brały udział w wysiłkach wojennych Niemiec,

będą wskutek wzmocnienia robót i w gospodarstwach użytecznymi dla przemysłu zbrojeniowego.

Zycie kulturalne zostanie znacznie ograniczone we wszystkich dziedzinach i tak naprzykład cały narybek teatralny i filmowy przekazany będzie przemysłowi zbrojeniowemu, dalsze zarządzenie dla zwolnienia dodatkowych sił nastąpią w zakresie ogólnej wewnętrznej administracji państwa, zarządu kolejowego, poczty i życia kulturalnego.

Dekret dra Goebbelsa kończy się wezwaniem, aby cały styl publicznego życia w Niemczech dostosowany był zasadniczo do wymogów totalnej wojny.

Wszystkie publiczne widowiska, których charakter nie odpowiada wymogom wojny, są zabronione i tak naprzykład: przyjęcia, tygodnie teatralne i muzyczne, uroczyste przejęcia urzędów, otwarcia wystaw i wszelkie uroczystości pamiątkowe. Ograniczone do minimum publiczne uroczystości mogą się odbywać tylko w bardzo skromnych ramach, pozbawionych wszelkiej zewnętrzności.

Obsada hiszpańskich biskupstw.

Madryt, 12 sierpnia. Zgodnie z zawartym układem między Watykanem a hiszpańskim rządem generał Franco zamianował następujące osobistości na wolne biskupstwa w Oviedo, Orense, Orihuela i Secorbe: biskupem Oviedo dotychczasowego biskupa z Mondenedo, Benjamina de Arriba Castro, biskupem w Orense dotychczasowego generalnego wikariusza biskupstwa w Cordoba, Francesco Blanco Najera, biskupem Orihuela dotychczasowego prałata katedry madryckiej Jose Garcia Geldaraz, biskupem w Secorbe dotychczasowego prałata z Tarrasa Ramona Sanahu Ja Marce-

Gospodarcze zarządzenia w Bułgarii.

Sofja, 12 sierpnia. Na regularnym tygodniowym zebraniu sofijskich przedstawicieli prasy oświadczył minister finansów Sawoff odnośnie polityki finansowej kraju, co następuje:

Aby dać narodowi bułgarskiemu możliwość nabycia tych drobiażków, jakie mu potrzebne są dla ubrania się i gospodarstwa domowego, wydane zostaną wszelkie potrzebne zarządzenia, aby nasze towary eksportowane były tylko w zamian za import potrzebnych artykułów.

Poza tym głównym zadaniem rządu będą takie zarządzenia, które przyczynią się do stabilizacji wartości lewy.

Wyspa czasu.

Nad oceanem leżała cicha, spokojna noc. Hen, wysoko na nieboskłonnie tkwiła niebieskawa tarcza księżycza, metalicznym blaskiem malując fale, a cisza głęboka jak owo morze panowała w przestworach.

Błękitny yacht „Beatrycze“, należący do znanego podróżnika kpt. Elgerta, prul fale z rytmicznym szumem motorów.

Na pokładzie stało kilka osób, badając przez mocne lornetki trasę.

— Wie pani, odnośnie wrażenie, jakbym był na innej planecie — odezwał się zdławionym głosem kpt. Elgert, do wspartej na jego ramieniu rudowłosej dziewczyny.

— Istotnie! I ja wyczuwam jakiś niesamowity nastrój! I w dodatku ta nieznośna cisza!

— Tak! Wydaje mi się ciągle — wturcił dr Bernson — jakby tu nie istniał wcale czas...

Niebiesko-srebrna pokrywa oceanu rozciągała się przed nimi nieporuszona, lśniąca, beżmiarna. Nawet dudnienie motorów — zdało im się — zgasto zupełnie.

Naraz w dali, na skraju horyzontu, gdzie poza fosforycznym kregiem blasku księżycza, ukazały się zarysy jakiegoś gigantycznego lądu.

Kapitan spojrział na mapę.

— No dobrze... — mówił — ale tu przecie na tych dziedzinach niema oznaczonego — nic. Cóż więc to może być?

Wtem statek, jakby porwany szaleńczą mocą, poczał niby na skrzydłach gnać naprzód...

— Co to? Co się dzieje, kapitanie? Ja się boję! — rudowłosa dziewczyna tuliła się coraz silniej do ramienia Elgerta.

Dr Bernson przetarł nerwowo szkła lornetki, spojrzawszy przytem na zegarek. Ale wskazówki czasomierza nie poruszały się.

Tajemnicze jakieś wiry, prądy, fluidy omotywały pasażerów. Raz uderzały w nich dźwięki jakichś starożytnych instrumentów, to pieściły ucho melodie Ravela czy Debussy'ego lub nagle grały przepiękne akordy jakichś kolosalnych orkiestr.

Skoilei strumienie światła iskrazących się, brylantowo-rubiniowych — zalewały oczy.

Okręt zwolnił, a zebrany na pokładzie przedstawił się niezwykły obraz: oto przed nimi pysznił się różem i bielą bogato pokrytych płaskorzeźbami i skonstruowanych z metalowych płyt budowli — port. Gdzieś w głębi lądu, ze szczytów smukłych, niebiesiennych wież — spadały w otchłań nocy płomiennie wstęgi promieni reflektorów.

Dr Bernson starał się kontrolować reakcję swych źrenic w kieszonkowym lusterku.

— Nie — mruczał — właściwie nie śpię, a jednak...

Kapitan Elgert odbezpieczał swego ogromnego „Colta“, patrząc nań beżmyślnie. Rudowłosa piękność pociągała zasminką usta.

Teraz yacht „Beatrycze“ zatrzymał się. Lecząc

dziwienie i przerażenie jego pasażerów doszło obecnie do szczytu. Bowiem tuż za burzą ich statku przepłynęła starożytna wojenna galera, przypominająca legendarny okręt Greków.

— Nic innego, tylko ta cisza morską spowodowała zbiorową jakąś halucynację! — zakonkludował dr Bernson, padając bezwładnie na leżak na pokładzie.

Kapitan Elgert schował rewolwer...

— Uwaga! Uwaga! — buchnął skądś tubalny, potężny głos — „Wyspa Czasu“ wita przybyszów z Ziemi...

W tej chwili na pokład wskoczyło kilkunastu gorylowatej budowy troglodytów i stanawszy rzędem przed Elgertem, lypać nań zaczęli białkami oczu.

Elgert wówczas wyjął po raz wtóry browning. — Niepotrzebna, dziecinna zabawka, kapitanie — dał się słyszeć z dołu czyjś głos i z za poręczy pokładu pojawiła się piękna rasowa głowa mężczyzny.

— Wszakże nudziło wam się — więc proszę, rozrywka gotowa! — ciągnął dalej nieco syczącym głosem, wychodząc na pokład.

— Jestem prof. Cagliostro! — przedstawił się, podając po kolei rękę każdemu z pasażerów — specjalność moja, to wiedza okulistyczna...

Dr Bernson, ociągając się, wyciągnął swą suchą dłoń.

— Oficjalna wiedza nie uznaje tego rodzaju nauki — mamrotał pod nosem ledwo dosłyszalnie.

A tajemniczy przybysz mówił ciągle: — Tak! tak! Przybliżcie państwo do jedynej w kosmosie „Wyspy Czasu“!

— A do kogoż należy ów świat nieznan? — rzuciła pytanie rudowłosa dziewczyna, błyszczącymi oczyma, patrząc na Cagliostro.

— Zaraz! Zaraz cudna pani! Nie tak prędko, a dowie się pani wszystkiego!

Tymczasem proszę za mną! Udamy się do „Miasta Czasu“...

Natychmiast, jakby na rozkaz niewidzialnych mocy, na moto, opodał statek, zatrzymało się zgrabne torpeda, które prowadził wygalowany szofer.

Ruszyli...

Wpadli w przedziwne ulice, przy których obok skleconych z chrustu murzyńskich chat — wznosiły dumne mury średniowiecznych gotyckich zamczyska, obok barokowych pałaców — były w niebo gigantyczne drapacze chmur, przy osiedlach pałowych — jaśniała biel marmurów starogreckich świątyni...

Po chodnikach przelewały się różnobarwne tłumy: rzymscy legioniści w złoczonych hełmach, damy z epoki rococa w pysznych krynolinach, a obok nich ogromne małpoludy o wiochatych, półnagich cielskach.

A pośród parków i ogrodów włościły się kolosalne ichtjosauiry, czarne mamuty, lwy jaskiniowe.

— Tu czas nie istnieje! — objaśniał prof. Cagliostro — i jak możecie państwo zauważyć, po-

O co walczysz, Jimmy?

Na pewnym odcinku frontu inwazyjnego w ostatnich dniach pośród jeńców amerykańskich wziętych do niewoli znajdowali się żołnierze narodowości polskiej. Pewien niemiecki korespondent wojenny nawiązał z nimi rozmowę, którą podajemy poniżej, jako korespondencję wojenną. (Red.).

Mały obrazek z frontu w Normandji. Stoł przed nami jeńiec wojenny nazwiskiem Jimmy Mielcarek. Kto to jest? Amerykanin, czy Polak, żołnierz, czy płatny pracownik, zwiedziony, czy awanturnik? Tak samo jak jego imię — polowiczynym jest też jego wygląd: od kołnierza mundur koloru khaki aż do podzielowanych gumą sznurowanych butów jest amerykańskim strzelcem spadochronowym, natomiast oblicze wykazuje jego polskie pochodzenie.

Godne uwagi, że Mielcarek nie kocha Anglii, chociaż Anglia wypowiedziała Niemcom wojnę po to, aby ojczyźnie Jimmy Mielcarka zagwarantować Gdańsk. A jak on się zapatruje na tę sprawę?

Oto jego słowa:

„W głębi mego serca ta wojna wcale mnie nie obchodzi. Cóż to jest wkońcu ta cała Anglia? W moim stanie, w Pensylwanji, mogłaby się ona zmieścić trzy razy...”

Z tem wszystkim przeżył Jimmy niezłe dni w Anglii. Dnia 18 listopada ub. r. wyładował ze swym pułkiem na angielskiej ziemi. W ciągu całych siedmiu miesięcy miał on możność razem z kolegami studjować swoich angielskich przjaciół. Przewędrowali cały Londyn wzdłuż i wszerz i wydal w nim, razem z przyjaciółmi, moc pieniędzy...

— No, a skądże miałeś Jimmy tyle pieniędzy dla swoich przyjaciół?

Jimmy zakłada powoli jedną nogę na drugą.

— Zarabiam dokładnie tyle, ile angielski major. Phhl! Spadochroniarze mają dobrą posadę! Dostają 30 funtów miesięcznie, a to jest niezła płaca dla jednego człowieka...

— Co tobie Jimmy? Czemu rozglądasz się z takim przestachem dookoła? Czyżbyś był bojaźliwy? Ach prawda, mówiłeś już przecie, że niebardzo jesteś za wojną! Ale, ale to są przecie spokojni normandzcy chłopcy, którzy przynieśli nam mleko i masło...

Acha, czytasz w ich oczach, co chcieli by z tobą zrobić. No tak... Niejednego z waszych rlin-czowali już oni, ciesz się Jimmy, że jesteś pod naszą opieką...

— Nieprawdaż Jimmy, że rzeczywistość jest surowsza niż jej obraz w waszych oficjalnych pouczeniach o Francji. Jak to brzmi? No, przypomnij sobie:

„możemy liczyć na miljon Francuzów, na 1. zw. „podziemnych”, którzy będą współpracować z wojskami aliantów...”

— Ale dopiero teraz zwróciłem na to uwagę, że Jimmy Mielcarek mówi wyłącznie po angielsku.

— Czyżbyś zapomniał ojczystego języka? Jakimi oczami patrzeć będą na ciebie twoi rodacy, czekający na cudo z obłoków?

Tak, Jimmy, przychodzisz z obłoków, ale czy jesteś tym wymarzonem przez nich rycerzem?

A może właśnie twój ojciec jest jednym z tysięcy tych, którzy uważają uczciwą pracę za jedyną pewną drogę do przyszłości? Czy będziesz mógł spokojnie stanąć przed nim?

Premjer egipski

krytykuje zamiary aliantów.

Sztokholm, 12 sierpnia. Premjer egipski Nahas Pasza w oficjalnym oświadczeniu wobec parlamentu stwierdził, że programy wyborcze demokratów i republikanów w Stanach Zjednoczonych świadczą, iż politycy amerykańscy zgodzili się co do odebrania Palestyny Arabom.

Nahas Pasza wyraził ubolewanie, że o szukano zaufanie narodu arabskiego i innych młodych narodów co do wielokrotnych przyrzeczeń aliantów ze Stanami Zjednoczonymi na czele odnośnie do praw narodów i sprawiedliwości. Przy wielu sposobnościach protestował on gdy wybitnie osobistości Stanów Zjednoczonych publicznie wypowiadały się za ojczyzną żydowską w Palestynie i z arabskiego punktu widzenia musi uważać oświadczenia partji demokratycznej i republikańskiej za poważne. Amerykanie powinni raczej swoje słowa obrócić w czyn i otworzyć swoje własne bramy dla emigracji żydowskiej.

— Widzi pan, to pańscy ziomkowie poszukują was!

Potem zatrzymali się przed tęczo-wo lśniącą willą, zbudowaną z kryształu i przejrzystego metalu.

— Proszę! — Cagliostro wytownym gestem zapraszał do wnętrza. Wkrótce znaleźli się we wspianych salonach, przystrojonych bajecznymi kwiatami, z poza których widać było płótna najstojniejszych mistrzów pendzla wszystkich epok. Spoczęli w wygodnych gumowych fotelach.

— Sten! Podaj nam śniadanie!

Karzel-automat wyrósł z pod podłogi. W krótkim czasie stół mienił się już wspianą kryształową zastawą, zapełnioną słodkimi owocami i kolorowymi nektarami.

Wówczas otworzyły się boczne drzwi i między nimi ukazały się dwie, jakże niepodobne do siebie postacie: wysoki, smukły o niezwykłej urodzie mężczyzna, ubrany w nienagannie skrojony frak z epoki Ludwików oraz gruby jegomość z kraciastą, czerwona chustą i sekątkim kijem w ręku.

— Aaa! Bądźcie pozdrowieni! — zawołał Cagliostro poufale.

Obydwa przybyłe postępowali ku stołowi.

— Hrabia Monte-Christo — prezentował, zwracając się do rudowłosej piękności — i dr. Filip, Teofast Paracelsus! Obaj także nieśmiertelni... — dodał, spoglądając złośliwym wzrokiem w stronę dr. Bernsona. Ten zaś zwiścił bezwładnie głowę, nie odczawszy się ani słowa.

— Halo! Halo! Tu san Francisko! Jacht kpt. Elgerta „Beatrycze” zaginał.

— Halo! Halo! Tu san Francisko! Jacht kpt. Elgerta „Beatrycze” zaginał.

Zdjęcie nasze przedstawia jedną z licznych artyleryjskich placówek obserwacyjnych na wschodzie. Zadaniem obserwatora jest kierowanie ogniem baterji i dokładne wskazywanie jej celu. Na on do dyspozycji małą radiową stację nadawczą.

Częściowy bilans spustoszeń we Włoszech.

Lugano, 12 sierpnia. Angielski dziennik „Exchange Telegraph” zamieszcza tymczasowy i niepełny bilans zabytków sztuki zniszczonych dotychczas przez Anglo-Amerykanów na włoskim terenie wojennym.

We wstępie angielska agencja zwraca uwagę, że „na szczęście szkody między Cassino a Ortona-Poscara nie są tak wielkie, jak początkowo przypuszczano”. Skolei agencja pomijając wszystkie zniszczenia w Sycylii w południowych Włoszech aż do Neapolu, jak również w samym Rzymie, przytacza następujące wstrząsające dane:

W Minturno ciężko uszkodzono kościół Zwiastowania. Natomiast daleko cenniejszy kościół św. Piotra jest tylko lekko uszkodzony.

W Formia lekko uszkodzono kościół św. Erazma. Piękna, choć silnie zmodernizowana katedra w Gaeta znacznie ucierpiała. Inne zabytki sztuki w Gaeta wykazują tylko lekkie szkody wskutek ciśnienia powietrza. Natomiast trzy bardzo piękne kościoły w mieście Itri są zupełnie zburzone.

W Fondi wszystkie cztery cenne kościoły: św. Piotra, Wniebowzięcia, San Domenico i San Francesco ucierpiał mniej lub więcej. Zachodnie skrzydło kościoła św. Piotra leży w gruzach, a dach prawie zupełnie się zawalił. Także arkady leżą w połowie w gruzach. Natomiast słynna katedra w Terracina prawie nie ucierpiała.

W Cori zniszczony jest kościół NP. Marii i św. Trójcy. Kościół św. Piotra leży zupełnie w gruzach. Sąsiednia świątynia Herkulesa jest tylko lekko uszkodzona. Kościół św. Katarzyny ucierpiał wskutek granatów. Sant Oliva ze swemi starożytnymi kolumnami, freskami z XVI wieku i malowidłami sufitowymi jest prawie nieuszkodzona.

W Velletri katedra leży całkowicie w gruzach. Również zbiory Muzeum Miejskiego miały zostać w większości zniszczone. Kościół Santa Maria del Trivio stracił większość swych dekoracji.

W Valmontone znany kościół renesansowy jest do połowy zburzony. Campanile di Madonna della Grazia zawałił się, część pałacu Doria jest zburzona, a wogóle całe miasto silnie ucierpiała.

Także miasto Palestrina znajduje się w poważnym godnym stanie. Wnętrze katedry przedstawia stos gruzów, a rzeźbione stalle w większej części padły pastwą

ognia. Również ucierpiała rzymska świątynia Fortuny, a pałac Barberini jest uszkodzony.

W Castel Gandolfo poważnie ucierpiał wzorowy folwark papieski. Gmach kolegjum jest całkowicie zniszczony.

W Frascati fasada Domenico Fontana silnie ucierpiała. Wielki ołtarz zawałił się. Kościół Jezusa stracił kopułę i część dachu. Kościół San Rocco z XII wieku jest zupełnie zburzony z wyjątkiem dzwonnicy. Także wszystkie inne kościoły ciężko ucierpiał. Ze słynnych will wszystkie są uszkodzone z wyjątkiem Villa Mandragone.

Isorla mało ucierpiała. Średniowieczna studnia Fonta Fraterna jest zburzona. Kościół Santa Maria delle Benedettino wykazuje kilka uszkodzeń od bomb.

W Arpino rozbite są okna w trzech kościołach. Wnętrze zamku Anjou w Manfredonia jest uszkodzone przez miny.

W Agnano wykazują uszkodzenia: pochodzący z XI wieku kościół Santa Ma-

ria della Strada koło Matrice i kościół San Giorgio w Petrella-Trivernina.

W Termoli wskutek eksplozji min zachodzi obawa zawalenia się absydy katedry. Jedną z najszlachetniejszych budowli w Abruzzach, kościół Cystersów i klasztor San Giovanni w mieście Fossacesia, zbudowany w VIII wieku na ruinach świątyni rzymskiej, w roku 1016 rozszerzony i 1165 przebudowany uniknął zupełnego zniszczenia.

W Ortona są poważne szkody. Katedra z XII wieku jest w połowie zburzona wraz z dzwonnica i rzeźbionym portalem. W Atosa niewielkie szkody wykazuje kościół San Leucio.

Fiński komunikat wojenny.

Helsinki, 12 sierpnia. Fiński komunikat wojenny z 11 sierpnia brzmi:

Na przesmyku Karelskim miejscami bardziej ożywna obustronna działalność ognia ciężkiej broni.

Na północny-wschód od jeziora Ładoga koło Loimolaerwi obustronna działalność oddziałów wypadowych.

W rejonie Ilomantsi odparto ataki nieprzyjacielskie podjęte w trzech miejscach na północny-zachód od Kuolisma. W rejonie Rukajarvi wojska fińskie zniszczyły w gwałtownej walce nieprzyjacielski batalion, a innemu zadały poważne straty. Lotnictwo fińskie bombardowało pozycje baterji nieprzyjacielskich w rejonie Rukajarvi. Zienna obrona przeciwlotnicza straciła jeden samolot nieprzyjacielski.

Rumuński komunikat wojenny.

Bukareszt, 12 sierpnia. Rumuński komunikat wojenny z 10 sierpnia ma następujące brzmienie:

Nad dolnym Dniestrem, w środkowej Besarabji i na froncie Moldawskim nie było żadnych akcyj bojowych. W nocy na 10 sierpnia wykonały brytyjsko-amerykańskie samoloty atak na miasta Bukareszt i Ploesti, jak również na kilka gmin wiejskich w okrogach Ilfov i Prahova. Przedpołudniem dnia 10 sierpnia bombardowały silne formacje bombowców północno-amerykańskich miasta Ploesti i Campina.

Oslaniające bombowce zespoły myśliwców zaatakowały ludność wiejską przy robotach polnych w licznych miejscowościach środkowej Rumunii. Trafiono publiczne instytucje między nimi szpitale oraz dzielnice mieszkaniowe, czem spowodowano szkody i ofiary wśród ludności cywilnej. Liczne samoloty, a to przeważnie czteromotorowe bombowce, zestrzelono.

Londyn znowu miastem frontowym.

Południowa Anglia nie może spać.

Genewa, 12 sierpnia. „Latająca bomba jest najważniejszym doniesieniem angielskim, o którym nie wolno w szerszych rozmiarach pisać” — tak stwierdza bawiący w Anglii amerykański korespondent dziennika „Daily Mail”.

Raziło mnie już, gdy Amerykanie lekceważyli broń „V-1”. Ponieważ Stany Zjednoczone są oddalone o 3.000 mil, można to jeszcze usprawiedliwić. Natomiast takiego usprawiedliwienia niema tutaj, jeżeli cała Anglia poza obrębem działania „V-1” tak mało interesuje się losom swych rodaków na południu Anglii. Z tego powodu sądzę, że już najwyższy czas podać do wiadomości, że miliony Londyńczyków i południowych Anglików śpią lub usiłują każdej nocy spać w schronach. Wależą oni codziennie z bezsennością, kiedy pracują z zacierwieniem oczami i muszą wykonywać swoje zadania

pod nieprzerwanym ogniem „V-1”.

Setki tysięcy ludzi zupełnie wyrwano z normalnego życia, a dziesiątki tysięcy mieszkań i domów uległo zniszczeniu lub uszkodzeniu.

Londyn stał się znowu miastem frontowym.

W innym miejscu donosi „Daily Mail”, że koleje brytyjskie musiały wyciągnąć najstarsze wozy dla przeprowadzenia ewakuacji. I tak musiano ponownie uruchomić pociąg dworski, zbudowany przed kilkudziesięciu laty na diamentowy jubileusz królowej Wiktorji.

Parlamentarna podsekretarka stanu w ministerstwie zdrowia oświadczyła, że rząd nie jest w stanie zagwarantować ewakuowanym zgóry miejsca pobytu. Pociągi muszą być wypełnione. Tam, gdzie grupy czekają na stacjach, zajmują miejsca w wagonach.

— Więc jak widzę, moi państwo, wiecznotrwali władcy „Wyspy Czasu” są zdaje się w komplecie? — Baron Münhausen potoczył błyszczącym wzrokiem po zebranych.

— A więc obecnie chyba przekonałście się państwo, że wszystko co tu widzicie nie jest ani snem ani złudą, ale najrzeczywistszym realizmem, a nas pięciu, uznanych przez okultystów całego świata za nieśmiertelnych — istnieje i żyje, co stanowi niezbitny fakt...

Dr. Bernson drgnął naraz, bo oto dostrzegł przed okno najoryginalniejszą pod słońcem parę: średniowieczny rycerz w zbroi i ozdobionym pióropuszem szyszaku — siedział w luksusowej limuzynie o ultra-olimpijskich liniach, obok czującej młodej niewiasty, ubranej według mody z XX wieku.

— Sekunda! Przepraszam panów — przeciął nerwowo rozmowę — ale co to wszystko ma znaczyć — wskazał ręką na kręcącego się po alei parkowej olbrzymiego plenosaura.

Prof. Cagliostro wychylił spokojnie puchar musującego, różanego płynu, poczem skosztowawszy kawałek ananasa, zaczął:

— Chyba przyzwyczaili się pan już do tych niecodziennych widoków. Nie wiem czy państwu wiadomo, że strefa, w której przebywacie — znajdując się pod władaniem t. zw. „Czasu Kosmicznego”, to znaczy nieograniczonego żadnymi formami prawnymi. Stąd właśnie owa nadzwyczajna różnorodność epok i ludzi tu istniejących. Prócz tego pragnę zaznaczyć, iż „Wyspa Czasu” istniała

i istnieć będzie od początku do kresu kosmosu.

Przerwał na moment, delektując się smakiem jakiegoś owocu.

— Już od dawna zresztą naszym życzeniem było, aby przynajmniej nieliczna garstka ludzi, wybranych, przekonała się o istnieniu innych jeszcze dziedzin poza temi, na które reagują ich mózgi — przeto przyjęliśmy was w tymże celu, abyście po latach obwieścili „urbi et orbi” o tajemniczej „Wyspie Czasu”.

I potem ci, którzy się o tem dowiedzą jako o fakcie realnym, będą szczęśliwsi, bowiem prawdy, w które uwierzyli — staną się dla nich tembardziej jasnymi. Ci zaś, którzy machną na to pogardliwie ręką i tak do jądra rzeczy nie zdążą — przeto nie zalamię się i tak przez to ich system myślowy.

*

I przewalili się lata. Mieszkańcy San Francisko dawno już zapomnieli o nieszczęśliwych pasażerach zaginionego w niezwykle sposób yachtu „Beatrycze”, gdy pewnego słonecznego południa na największym placu miasta wyładował grabny Welikopter, a z niego ku przerażeniu spokojnych obywateli wyskoczyli niegdyś poszukiwani robotnikowie: podaduszyli nieco kpt. Elgert o trochę pomarszczonej twarzy, rudowłosa dama i pochylony już wiekiem prof. Bernson.

I ciekawie! Kiedy zaczęli opowiadać historję o „Wyspie Czasu” — nieliczna jedynie garstka wybranych uwierzyła im — reszta zaś machnęła ręką, twierdząc, że dostali obłąka... J. B.

Zestrzelenie bryt. samolotu nad miastem tureckim.

Sofia, 12 sierpnia. Radio Ankara donosi o zestrzeleniu pewnego samolotu nieznanego pochodzenia, później rozpoznanego jako brytyjski, który zestrzelony został przez turecką artylerię przeciwlotniczą nad jednym z tureckich miast.

Donoszą dalej, że samolot spadł na fabrykę. Zaopatrzeni w spadochrony członkowie załogi uratowali się. Znajdowali się oni rzekomo w powrotnej drodze z Rumunii i stracili orientację. 7 robotników fabrycznych zostało zranionych.

Akcja oczyszczająca przeciwko bandom komunistycznym.

Belgrad, 12 sierpnia. Od początku miesiąca czerwca trwające akcje oczyszczające przeciwko kilku bandom komunistycznym, które zdołały się usadowić w południowej Serbii, uwieńczone zostały poważnym sukcesem.

W odnośnych walkach w rejonie Kruševa i Leskovaca wyróżniły się szczególnie formacje serbskiego korpusu ochotniczego. Komunistów stracili 707 poległych. Do niewoli wpadło 1.054 jeńców i dezertów. W czasie skrupulatnych badań zeznali jeńcy wzięci podczas ostatnich walk pod Kursumlija, że bandy te uległy znacznemu osłabieniu na skutek licznych dezercyj oraz strat, poniesionych w ostatnich walkach. Dlatego też usiłują komunisty uzupełnić swe szeregi na skutek przymusowej rekrutacji.

Równie dotkliwie były straty materiałowe, poniesione przez bandy. M. in. w podziemnych magazynach, znajdujących się w górach Jasterbac, można było zabezpieczyć wielką część materiału, przytransportowanego w ostatnich miesiącach drogą powietrzną.

Zabezpieczono więc ogółem 1.000 karabinów, 64 karabiny maszynowe, 20 granatników, 11 karabinów przeciwpancernych, liczną ręczną broń palną, prawie milion naboju dla piechoty oraz wielkie masy innych materiałów z dziedziny zaopatrzenia.

O niemieckich przeciwalkach na froncie inwazyjnym.

Madryt, 12 sierpnia. Niemieckie przeciwalki na froncie inwazyjnym nie mają nie wspólnego z bitwą rozstrzygającą, lecz służą tylko temu celowi, aby zdobyć czas na przygotowanie rzeczywistej przeciwofensywy — jak pisze wojskowy sprawozdawca dziennika „Pueblo” — Aruso.

Komentator ten stwierdza, że niemieckie przeciwalki spełniają w zupełności swoją misję, gdyż użyte one są na najmniejbezpieczniejszych miejscach aljanckiego frontu i w ten sposób macą plany aljanckiego dowództwa.

Tendencje Czangkajszeka wywołują niezadowolenie u aliantów.

Zurych, 12 sierpnia. Dziennik zurychski „Dio Tat” pisze: Marszałek Czangkajsek idzie za przykładem Hitlera! Taka jest ostatnia sensacja w Anglii.

Według doniesienia agencji Reutersa miała się ukazać książka p. t.: „Los Chin”, którą marszałek chiński zaopatrzył swoim nazwiskiem i która wykazuje niezaprzeczone podobieństwo z książką niemieckiego Führera „Mein Kampf”.

Książka jest szeroko rozpowszechniona w Chinach i obecnie ukazała się w tłumaczeniu angielskim. Zamiast indywidualnej wolności wypowiada się ona za jedną partią jednolitą i zamiast na demokrację, kładzie akcent na dyscyplinę. — Poza tym książka jest owiana duchem nacjonalistycznym i może przyczynić się do rozbudzenia nienawiści Chińczyków wobec mocarstw zachodnich.

Wielka zdobycz japońska w Hengyang.

Tokio, 12 sierpnia. Główna kwatery japońska podała do wiadomości, że według dotychczasowych raportów osiągnęli Japończycy zasadniczo następujące sukcesy podczas ataku swego przeciwko Hengyang, poważnemu punktowi oparcia Czang-kingu w środkowo-chińskiej prowincji Hunan:

Liczba jeńców wynosi 13.300. Między nimi znajduje się szef 10 armii chińskiej, szef sztabu generalnego tejże armii, szefowie 3 i 190 dywizji oraz nowoorganizowanej 5-ej, jak również prowizorycznie zorganizowanej 30-ej dywizji, a wreszcie też szefowie innych oddziałów wojskowych. — Na pobojowisku legło 4.100 zabitych żołnierzy nieprzyjacielskich.

Jako zdobycz wpadło w ręce Japończyków 101 dział rozmaitego kalibru, 520 karabinów maszynowych, 3.500 karabinów i mnóstwo innego materiału oraz amunicji.

W 2-ch tygodniach zniszczyli Japończycy 869 samolotów amerykańskich.

Tokio, 12 sierpnia. Z frontu Hunan natchodzą raporty, że lotnictwo japońskie

zniszczyło lub też uszkodziło na tym froncie w okresie od 27 lipca do 9 sierpnia ogółem 869 amerykańskich samolotów.

Z tej liczby liczby zestrzelono lub też uszkodzono 654 w walkach powietrznych, natomiast 215 wskutek działania artylerii przeciwlotniczej.

Nieudała akcja lotnicza przeciwko Japonii Centralnej.

Tokio, 12 sierpnia. Główna kwatery cesarska podała do wiadomości, że w piątek rano o godz. 1-ej przeleciało około 20 samolotów amerykańskich z kierunku kontynentu chińskiego pojedynczo m. in. nad terytoriami koreańskimi oraz nad zachodnią częścią głównej wyspy Hondo.

Jak mówi odnośny komunikat, wobec energicznych ataków ze strony japońskiej obrony przeciwlotniczej, rzuciły się te samoloty do ucieczki, tak że po stronie japońskiej nie powstały prawie żadne szkody terenowe.

W podobny sposób, jak to było podczas obu poprzednich nalotów, i tym razem piloci amerykańscy nie zdołali z ataku swego wyciągnąć żadnej korzyści.

Profesor amerykański o problemie palestyńskim.

Sztokholm, 12 sierpnia. „United Press” donosi z Nowego Jorku, że w liście, wyostawianym do dziennika „New York Herald Tribune”, pisał Stuart C. Dodd, który przez 16 lat był profesorem uniwersytetu w Beyrucie, że publiczność amery-

kańska informowana jest jednostronnie ze źródeł żydowskich o kwestii palestyńskiej.

Dodd zwrócił na to uwagę, że Arabowie opierać się będą przeciwko nieograniczonej imigracji do Palestyny do tego stopnia, że imigranci żydowscy nie powinni spodziewać się tam dla siebie bezpieczeństwa, ale że narażą się na niebezpieczeństwo nowych pogromów.

Wojskowe troski USA.

Genewa, 12 sierpnia. Czem dłużej trwa wojna, tem większe są troski Stanów Zjednoczonych. Nie mogą one na dalszą metę czerpać z materiału, ani też z ludzi w całej pełni.

Walter Lippman oświadcza w dzienniku „Sunday Times”, że Ameryka musi się co do tego zdecydować, które części amerykańskich sił powietrznych, lądowych i morskich użytych obecnie przeciwko Niemcom mogą być ściągnięte do walki przeciw Japonii.

W Ameryce przychodzą coraz więcej do przekonania, że walka przeciw Europie jest bezsensowna, jeżeli równocześnie prowadzi się też walkę ze stratą na Dalekim Wschodzie. Z tego powodu ujawnia się coraz silniejszy prąd, żądający wzmocnienia frontu przeciw Japonii z równoczesnym ściągnięciem sił Stanów Zjednoczonych z Europy.

Wrocie manifestacje w Quebec.

Genewa, 12 sierpnia. Tygodnik angielski „Jewish Chronicle” skarży się na wrocie antyżydowskie demonstracje w kanadyjskim mieście Quebec.

Niedawno temu przyszło tam do większych antysemickich demonstracji, podczas których tłum podpalił synagogę. Ze strony kierujących osób prowincji Quebec nie padło ani jedno słowo ubolewania z powodu tych wydarzeń. „Jewish Chronicle” zawiadamia w związku z tym, że antysemickie manifestacje protestacyjne urządzano nawet w czasie rozmów między Rooseveltem i Churchillem w Quebec.

Szef prowincjonalny Falangi, Ristra Diaz, na wielkim wieceu narodo-syndykalistycznym zwrócił w swej przemowie przedewszystkiem uwagę na niebezpieczeństwo, jakie grozi Europie od komunizmu. Właśnie w chwili obecnej nie istnieje dla Hiszpanji żadna przyczyna do zmiany swego stanowiska przeciwkomunistycznego.

KRONIKA

SIERPIEŃ
12
Sobota

Dzisiaj: Klary p.
Jutro: Hipolita

Dzisiaj obwołuje zaciemnienie od g. 20.40 do 4.45

Przedstawienia w Teatrze Kukiełek.

Kraków, 12 sierpnia. Dyrekcja Polskiego Teatru Kukiełek w Krakowie zawiadamia, że z przyczyn od Dyrekcji Teatru niezależnych terminy zapowiedzianych przedstawień uległy zmianie i przedstawiają się następująco:

Wystawiana po raz pierwszy w Krakowie opera Stanisława Moniuszki pt.: „Verbium nobile” dana będzie w Sali Niebieskiej Filharmonii w dniach 13, 14, 15 i 16 sierpnia br., tj. od niedzieli do środy włącznie, codziennie po dwa przedstawienia o godzinie 16 i 18.

Bilety zakupione w przedsprzedaży na dzień 7 sierpnia br. ważne są na niedzielę 13 sierpnia, godz. 16.

Satyra tylko dla dorosłych pt.: „Bajowe bajeczki tam... i z powrotem” pióra Marji Kownackiej i Mariana Mikuty z muzyką Waława Geigera zostanie wystawiona w dniach 17 i 18, t. j. w czwartek i piątek po dwa przedstawienia dziennie o 16-ej i 18 ej, zaś 19-go i 20-go sierpnia, tj. w sobotę i w niedzielę, po jednym przedstawieniu o godz. 18-ej.

W dniach 19-go i 20-go sierpnia o godz. 16-ej wznowienie sztuki ludowej J. Bieniasza z muzyką Waława Geigera pt.: „Jak kowalicha djabła wykiwała”.

WYNIKI CIĄGNIENIA LOTERJI LICZBOWEJ W KRAKOWIE są następujące: 44, 58, 10, 1, 72.

Światło jest celem dla lotnika nieprzyjacielskiego

(tp) Kraków, 12 sierpnia. W związku ze zbliżaniem się frontu, wzrosła możliwość bombardowania miast i osiedli. Dlatego też celowem będzie przypomnieć sobie kilka zasad, dotyczących zaciemnienia.

1. Codziennie kontrolować dokładność zaciemnienia.

Światło to najpewniejszy cel dla lotnika nieprzyjacielskiego. Dlatego też z nadejściem godziny zaciemnienia, podawanej codziennie przez prasę i radio, należy wszystkie źródła światła tak zabezpieczyć, aby promienie nie przedzierały się na zewnątrz. Chodzi tu nie tylko o światło poszczególnych mieszkań, bez względu na to czy okna wychodzą na ulicę, czy podwórce, ogrody itp., lecz także światło na korytarzach i klatkach schodowych.

Zaciemnienie należy codziennie sprawdzać. Już drobny promyk światła, przedzierający się przez nieszczelne zaciemnienie ściga uwagę lotnika i naraża na niebezpieczeństwo dom, dzielnicę, a przez to całe miasto. Wszelkie usterek w zaciemnieniu należy natychmiast poprawić.

2. Przestrzegać godzin zaciemnienia.

Przy zaciemnieniu ważną jest rzeczą kolejność czynności: najpierw trzeba zaciemnić, potem dopiero zaświecić. Porą letnią mieszkańcy śpią często przy otwartych oknach i podniesionym zaciemnieniu. O to należy pamiętać, aby w razie alarmu lotniczego najpierw spuścić rolety zaciemnienia, a dopiero potem zapalić światła. Zapalenie lamp przed zaciemnieniem znowu ściga uwagę lotnika i naraża osiedle na niebezpieczeństwo.

3. Wyłączyć światło przed zejściem do schronu.

Przed zejściem do schronu bezwzględnie należy pogasić w mieszkaniach wszystkie

lampy. Przeoczenie tej czynności ściga poważne niebezpieczeństwo. W razie uszkodzenia okna i zaciemnienia niezgaszone światło w najgroźniejszym momencie wskazuje wrogowi pewny cel dla bomb nieprzyjacielskich.

Światło na klatkach schodowych, korytarzach itp. przejściach powinno się tak długo palić, dopóki wszyscy mieszkańcy danego domu nie zejda do schronu. Służba obrony przeciwlotniczej ma baczyć na dokładność zaciemnienia wewnętrznych przejść domu, gdyby w ciągu alarmu urządzenia zaciemniające uległy uszkodzeniu na klatkach schodowych, korytarzach itp. należy światło natychmiast wyłączyć.

4. Usunąć wewnętrzne skrzydła okienne.

W przypadku, gdy okna mają podwójne skrzydła (wewnętrzne i zewnętrzne), wówczas wewnętrzne skrzydła należy wyjąć w okresie pory letniej. Zdjęte skrzydła należy odpowiednio zabezpieczyć przed rozbięciem i luźno przechowywać.

Zaginął chłopiec.

Antoni Kopp, lat 16, wyszedł z domu dnia 10 lipca b. r. i dotąd nie wrócił.

Rysopis: niski, blond, oczy ciemne, szczupły. — Ubranie jasne z czarnym, długi spodnie, kubraczek, czarna bućki.

Ojciec zwraca się do wszystkich, którzyby wiedzieli o miejscu jego pobytu, z prośbą, aby zaginionego doprowadzić do najbliższego posterunku policji lub dać znać pod adresem Kopp Józef, Kraków, ul. Stachowicza 15.

Sto dni K. T. P.

Po zamknięciu sezonu teatralnego w KTP.

Dyrekcja Krakowskiego Teatru Powszechnego nadała nam poniższe sprawozdanie do opublikowania. Redakcja.

Właśnie mija rok, jak inicjatywa i starania dyr. A. Świechły, rozpoczęte w roku 1940, dzięki ostrożnej decyzji władz, weszły na realne tory. W sierpniu 1943 r. udało się zawrzeć kontrakt z Zarządkiem Miejskim na dzierżawę sal Starego Teatru, a 18 października 1943 r. dyr. A. Świechto otrzymał zezwolenie na przebudowę teatru, która już 19, tj. w dzień po otrzymaniu zezwolenia — rozpoczęła.

Przebudowa trwała do 10 marca 1944 r., 15 marca 1944 r. rozpoczął się sezon teatralny, o którego zamknięciu niżej będzie mowa.

Wielką rewją 22 artystycznych sił Krakowa, biorących udział w Wielkim Festiwalu Sztuki Polskiej, zamknęła Dyrekcja K. T. P. letni sezon teatralny. Wysiłek dyrekcji, dokonany w okresie od 15 marca — 9 lipca 1944 r. dla wyrwania sztuki teatralnej z fatalnego w skutkach oderwania się artystów od swego zawodu, przedstawia się następująco: W ciągu 100 dni, przez które K. T. P. pracował, dyrekcja zorganizowała 113 przedstawień i 15 koncertów, razem 128 imprez.

Na repertuar, złożony z utworów polskich — wypadła 108 imprez; na repertuar zagraniczny 20. Największą liczbę przedstawień miał „Czerwony

ny Kapturek” (11), „Sen Nocy Lipcowej” dziewięć, „Matura” dziewięć, „Azais” dziewięć, „Słuby Panieńskie” osiem, „Dom Otarty” siedem, „Kobieta bez Skazy” sześć. Rewję wystawiano od 4—10 razy.

Repertuar polski stanowił mocną stroną KTP i wbrew przewidywaniom pesymistów zwyciężył na całej linii. W imprezach K. T. P. wzięło udział 250 artystów i artystów krakowskich i warszawskich, w czym 90 sił krakowskich i 160 warszawskich. Dyrekcja K. T. P. nie szczędziła starań, aby wszystkie czynne obecnie siły krajowe i to najwyższej klasy, przedstawić na nowej scenie. Między innymi było szereg artystów, mających za sobą rozgłos międzynarodowy, a nawet znanych na drugiej półkuli.

Rewję wnosili w atmosferę Krakowa — zawsze poważną — trochę niefrasobliwego humoru, w czym oczywiście celowali artyści warszawscy, trzymający się zasady, że „humor krzepi”. Humor, lekka piosenka, muzyka i trochę poezji wprowadzały pewne uskrzydlenie ciężkiego wojennego życia...

Uwzględniając przedewszystkiem repertuar polski, dyrekcja K. T. P. nie mogła pójść w zupełności po linii, jaką jej wskazał prof. dr Piotrowicz, prezes krakowskiej RGO, w swym przemówieniu w dniu otwarcia teatru, radząc „aby umożliwić publiczności poznanie twórczości dramatycznej Mickiewicza, Słowackiego, Wyspiańskiego i Rożnowskiego”.

Kameralny charakter teatru wyklucza zgóry te wszystkie sztuki, które wymagają wielkich

przestrzeni, olbrzymich dekoracji i tłumów na scenie. Zato teatr kameralny wytwarza ściślejszą, gorętszą łączność z publicznością, nadaje się bardziej do wszelkich eksperymentów scenicznych, torujących drogę nowym i śmiałym pomysłom, a także jest wymarzoną sceną dla przedstawień szkolnych.

Niektóre z tych możliwości już zostały zrealizowane.

Ileż to razy publiczność, porwana zachwytem, rozszalała niemal ściany tego teatru burzą oklasków, świadczących o wysokim napięciu najszlachetniejszych uczuć, zagłuszając słowa artystów i przedłużając czas gry namię, iż widmo godziny policyjnej miało nad głowami.

Ile razy łzy najgłębszego wzruszenia spadały jak medardowy deszcz na parkiety teatru. Ile razy deszcz kwiatów padał z widowni na scenę w podzięce za polskie słowa, a artyści ofiarowanymi im kwiatami na scenie odwdzięcili się w ten sam sposób publiczności. Trzeba było to widzieć, aby odczuć, że przez tych kilka bezcennych chwil odnaleźliśmy w sobie wspólną duszę i jedno czułości serce.

Nigdy czegoś podobnego nie przeżywa się w wielkich teatrach.

A jeśli idzie o drugą możliwość, a mianowicie o wyzyskanie sali K. T. P. dla przedstawień szkolnych i dziecięcych — to i w tym kierunku KTP zrobił szczerliwy poszukiwacz, wystawiając „Czerwonego Kapturek” dla dzieci i „Słuby Panieńskie” i „Azais” były grane dla pracowników poczty i zakładów przemysłowych.

Kto nie był na takich przedstawieniach, ten

nie może mieć pojęcia, jak silną i wdzięczną była reakcja tej najmłodszej publiczności, która ze sceny chłonęła dźwięki mowy polskiej. Jedynie tylko strona eksperymentu teatralnego, coś w rodzaju „Reduty” Osterwy, czeka na swój kolej realizacji w K. T. P.

W każdym razie stwierdzić musimy — nie przez samochwalstwo, ile w imię prawdy, że w przeciągu 100 dni naszej pracy wystawiliśmy więcej polskich sztuk, niż wszystkie warszawskie teatry w tymże czasie, że staraliśmy się o najwyższy możliwy poziom artystyczny i dobór sztuk, że umożliwiliśmy artystom polskim zarobek na naszej scenie w kwocie ok. 695 tysięcy złotych że wreszcie karmiliśmy przez sto dni najcierzytym chlebem mowy polskiej 60.000 słuchaczy, którzy byli równocześnie widzami naszych przedstawień.

Wprawdzie nie wszystkie zamiary udało się nam zrealizować. I tak np. nie udało się nam dotąd stworzyć odpowiedniego zespołu artystycznego, gdyż napotykałmy — i to tylko w Krakowie — na niezrozumienie naszych najlepszych intencji oraz do granic nieprawdopodobnych przesunięta podejrzliwość, podczas gdy zawsze stawialiśmy prosto i otwarcie kwestję, ho nie pracujemy z myślą o sobie, ale o przyszłości polskiej sceny, a ta przyszłość powstanie nie z kłania, ale z pracy.

Troska o przygotowanie nowych i młodych scenicznych jest w tej chwili najważniejszym problemem dyrekcji K. T. P., która też w tym kierunku przystąpiła już do pracy.

